

Terveyskriisin hallintaan osallistuviin toimijoihin liittyvät narratiivit korona-ajan pääkirjoituksissa

Ville-Pekka Niskanen

ABSTRACT

Finnish newspapers' narratives of actors participating in the governance of the COVID-19 pandemic – a Narrative Policy Framework analysis of editorials

This study investigates Finnish newspapers' narratives concerning actors involved in crisis governance, focusing on editorials during four change points of the COVID-19 pandemic in 2020 and 2021. At each change point, the Finnish Government enacted or revoked Emergency Powers. First, utilising the narrative policy framework, state leaders, authorities, and citizens were identified as being most often portrayed as villains, heroes, or accountable figures in editorials. In contrast, the economy and businesses, marginalised groups, and citizens were most often portrayed as victims. Next, following an abductive qualitative content analysis, six narratives used by the media to categorise societal actors as villains, heroes, victims, or accountable figures were identified: 1) support/necessity, 2) defence of victims, 3) support of the usage of power(s), 4) encouragement/social control, 5) responsibility/answer, 6) challenge and the watchdog. The results indicate how the media has evaluated and attempted to affect actors' crisis-related actions through editorial narratives.

Keywords: Governance, news media, editorial, crisis, COVID-19, narrative policy framework

JOHDANTO

Journalistisen uutismedian terveystieteissä välittämä tieto on olennainen osa terveystieteiden hallintaa. Mediaraportointi vaikuttaa yksilöiden ja yhteiskunnallisten toimijoiden reaktioihin,

toimintaan ja tietoisuuteen kriisistä, ja siten terveystieteiden kehittymiseen (esim. Gallotti ym. 2020; Goulbourne & Yanovitzky 2021). Kun tietty narratiivit korostuvat mediaraportoinnissa, korostuvat median välittämät ehdotukset siitä, kuinka kriisi tulisi selvittää ja kenen vastuulla kriisin selvittäminen on (vrt. Anwar ym. 2020; Wilkins, 2012). Koronakriisi tuo esiin jännitteen median normatiivisten demokraattisten roolien (Christians ym. 2009) ja median laajemman yhteiskunnallisen vastuun välillä (Anwar ym. 2020; Klemm ym. 2019). Tulisiko median haastaa vai tukea valtionjohdon ja viranomaisen vahvoja rajoitustoimia ja suosituksia? Vai pitäisikö median kannustaa ja vastuunalaistaa yksilöitä ja muita ei-valtiollisia toimijoita toimimaan viranomais-suositusten mukaisesti? Kysymykset ovat keskeisiä tartuntatautiin aiheuttamissa terveystieteissä, joita voidaan lääkkeellisen ratkaisun puuttuessa hillitä käytännössä ainoastaan vapaaehtoisella suositusten noudattamisella tai pakotavilla rajoituksilla. Perinteiset journalistiset mediat ovat tärkeitä suositusten kommunikoinnissa ja yhteiskunnan toimijoiden kannustamisessa ja ohjaamisessa kriisitilanteen selvittämisen kannalta vastuulliseen toimintaan (Bakir 2010; Harjuniemi 2023a). Median merkitys korostuu Suomen kaltaisissa liberaaleissa demokratioissa, joissa kansalaiset hankkivat kriisitilanteissa tietoa journalistisista medioista ja joissa luottamus medioihin on vahvaa (ks. Jallinoja & Väli-
verronen 2021; Matikainen ym. 2020).

Median vaikutusten (media effects) kirjallisuudessa oletetaan, että mediaraportointi vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen, poliittisiin prosesseihin sekä yhteiskunnallisten toimijoiden ja kansalaisten tekoihin (esim. McQuail & Deuze 2020; Shanahan ym. 2011; Yanovitzky & Weber 2019). Media valikoi julkaistavia juttuja (portinvartijuus, White 1950; ks. Shoemaker ym. 2009), nostaa tiettyjä keskusteluja poliittiselle agendalle

(agenda-setting-valta, McCombs & Shaw 1972; Langer & Gruber 2021) ja sulkee toisia pois (Jones & Baumgartner 2005), sekä kehystää ja korostaa raportoinnissaan tiettyjä näkökulmia toisten sijasta (Entman 1993; Scheufele 1999). Näitä valintoja ei kuitenkaan yleensä tuoda eksplisiittisesti esiin tavanomaisessa uutisoinnissa, vaan ne ovat tulkittavissa mediaraportoinnin sisällöistä ja diskursseista, eli siitä, mitä raportoinnissa mainitaan, millä tavoin ja mitä suljetaan pois (ks. Shanahan ym. 2011). Poikkeuksen tekevät sanomalehtien pääkirjoitukset, jotka ovat genreltään eksplisiittisiä mielipiteenilmauksia. Pääkirjoitukset heijastavat lehden linjaa, toimivat eliittien välisenä keskusteluareenana ja esittävät median näkökulmia ajankohtaisiin aiheisiin. (Firmstone 2019.) Ne peilaavat median muun raportoinnin linjaa, ja toimivat siten viitteenä median suhtautumisesta pääkirjoitusten aiheeseen myös muussa pääkirjoitusten ulkopuolisessa raportoinnissa (Firmstone 2019; Kahn & Kenney 2002). Pääkirjoituksissa esitetyt näkemykset ja linjaukset voivat vaikuttaa lukijoiden mielipiteisiin (Ladd & Lenz 2009) ja poliittisen päätöksenteon prosesseihin (Firmstone 2019). Koska koronapandemian torjunta tartuntatautina edellytti tekoja käytännössä kaikilta yhteiskunnallisilta toimijoilta, pääkirjoitusten narratiiveissa media käsittelee ja arvioi todennäköisesti useita eri yhteiskunnan toimijoita sekä näiden toimintaa koronapandemiassa suhteessa pandemian aikana vallinneisiin arvoihin ja normeihin. Pääkirjoitukset voivat tuoda esiin median roolia aktiivisena terveyskriisin hallintaan osallistuvana toimijana, joka tukee tai vastustaa yhteiskunnan eri toimijoiden tekoja kriisitilanteessa (vrt. Capurro ym. 2022; Skog & Lundström 2022), ja joka pyrkii narratiiveilla vaikuttamaan ja muuttamaan toimijoiden tekoihin kriiseissä (ks. Bakir 2010; vrt. Korkut ym. 2015).

Tätä taustaa vasten tutkimuksen tavoitteena on tarkastella *journalistista mediaa aktiivisena terveyskriisin hallintaan osallistuvana toimijana* koronapandemian tapauksen kautta ja pääkirjoitusten narratiivien valossa. Tavoitetta lähestytään analysoimalla Helsingin Sanomissa, Aamulehdessä, Keski-suomalaisessa ja Kalevassa julkaistujen koronaviruksen hallintatoimia käsittelevien pääkirjoitusten narratiiveja pandemiatilanteen muutospiisteissä kahta viikkoa en-

nen ja jälkeen ensimmäisten (2020) ja toisten poikkeusolojen (2021) alku- ja päättymispäivän. Pääkirjoitusten narratiivien analyysiin sovelletaan narratiivista politiikkakehystä (Narrative Policy Framework, NPF-kehys), joka niin ikään soveltuu median aktiivisen hallintaroolin tarkasteluun. NPF-kehys lähestyy narratiiveja tarkoituksellisia poliittisen kommunikaation välineinä, joiden pyrkimyksenä on vaikuttaa mielipiteisiin (Crow & Lawlor 2016; Shanahan ym. 2011). Kehyksen mukaan (Shanahan ym. 2018) narratiivit koostuvat erilaisista narratiivisista elementeistä. Yksi elementtityyppi ovat narratiiviset hahmot: sankarit (narratiiveissa politiikkaongelman ratkaisijoina esiintyvät toimijat), viholliset (ongelmien aiheuttajat), uhrin (joihin ongelma vaikuttaa) sekä vastuunalaiset (joiden vastuulla on ongelman ratkaiseminen; Jacobs & Schillemans 2015). Analyysin ensimmäinen vaihe erittelee narratiivisten hahmojen esiintymistä pääkirjoituksissa määrällisellä sisällönanalyysillä. Tarkastelulla pyritään selvittämään, minkä toimijoiden toimintaa media pitää koronaviruksen hallinnassa oikeanlaisena (sankari), vastustettavana (vihollinen), tiettyjä toimijoita koronakriisistä erityisestikärsivinä (uhri; vrt. Crow & Lawlor 2016), tai vastuunalaisina. Tällä vastataan tutkimuskysymykseen: *Mitkä toimijat esiintyvät koronakriisiin liittyvien pääkirjoitusten narratiiveissa sankareina, syyllisinä, uhreina tai vastuunalaisina ja missä määrin?* Toisessa vaiheessa tarkastellaan ensimmäisen vaiheen havaintoihin tukeutuen hahmoihin liitettyjä narratiiveja teoriaohjaavalla laadullisella sisällönanalyysillä. Laadullinen analyysi avaa tarkemmin toimijoiden asettamista narratiivisiin hahmoihin ja vastaa kysymykseen: *Minkälaisilla narratiiveilla media on asettanut pääkirjoituksissa terveyskriisiin hallintaan osallistuneiden toimijoita narratiivisiksi hahmoiksi?*

Tuloksena esitellään analyysi median tuen ja kritiikin jakautumisesta pandemianhallintaan osallistuville toimijoille sekä typologia pääkirjoitusten eri toimijoihin kohdistuvista narratiiveista. Tutkimus kontribuoi hallinnan kirjallisuuteen sekä median roolia terveyskriisien hallinnassa käsittelevään kirjallisuuteen kolmella tapaa. Ensimmäiseksi tutkimus tuottaa tietoa median eksplisiittisemmästä, pääkirjoituksista tulkittavissa olevasta suhtautumisesta yhteiskunnan toimijoihin pandemian aikana, mitä ei

ole vielä tutkittu Suomessa. Toiseksi tutkimus pyrkii tarkastelemaan median suhdetta yhteiskunnan eri toimijoihin terveystieteissä tarjoamalla kuvauksen pääkirjoitusten narratiivien tuen tai kritiikin jakautumisesta koronakriisin hallintaan osallistuville toimijoille. Kolmanneksi tutkimus kehittää hallinnan tutkimuksen ymmärrystä mediasta terveystieteiden diskursiiviseen hallintaan (Korkut ym. 2015) osallistuvana toimijana, joka kiinnittää pääkirjoitusten narratiivien kautta huomiota yhteiskunnan eri toimijoiden toivottavaan tai epätoivottavaan toimintaan ja osallisuuteen kriisitilanteen hallinnassa.

MEDIAN HALLINTAVALTA NARRATIIVISENA HALLINTAVALTANA

Hallinta määritellään tässä tutkimuksessa verkostohallinnan kirjallisuutta seuraten yhteiskunnan ohjaamisen hajaantuneeseen luonteeseen, jossa valtiolla tai muilla yksittäisillä toimijoilla ei ole täydellistä yksinoikeutta yhteiskunnan ohjaamisessa ja palveluntuotannossa (Peters & Pierre 2016; Sørensen & Torfing 2007). Yhteiskuntia hallitaan monitoimijaisissa verkostoissa, joissa valtaa on jakaantunut horisontaalisesti sekä vertikaalisesti eri tavoitteita omaaville mutta toisistaan riippuvaisille toimijoille (Rhodes 1997; Sørensen & Torfing 2007). Toisin kuin useat muut toimijat, media ei tavanomaisesti osallistu omana toimijanaan institutionalisoituneisiin hallinnan prosesseihin (Schillemans & Pierre 2016), jotka tapahtuvat julkishallinnon ja valtion piirissä. Näitä ovat esimerkiksi politiikkatoimien muotoilu, kuulemiset, lobbaus tai julkisten palvelujen tuotanto. Sen sijaan median hallintavalta tapahtuu tiedon ja näkemysten välityksen, aktiivisen hankkimisen, valikoinnin, yhteen kokoamisen, kommentoinnin ja kehystämisen kautta (esim. Badham 2018; Christians ym. 2009; Entman 1993; Schillemans & Pierre 2016). Media vaikuttaa toimijoihin osin myös olemassaolonsa kautta: *mediatisaatio* eli median institutionalisoituminen muokkaa toimijoiden käytäntöjä näiden pyrkiessä sopeutumaan median toimintalogiikkaan (Hjarvard 2013; Klijn & Korthagen 2018). Hallinnan kontekstissa media voidaan siten käsitteellistää tiedonlevitykseen, tiedonhankintaan ja tiedon taloudelliseen ja poliittiseen ammattietiikan ohjaamaan hyödyntämiseen pyrkiväksi toimijaksi, jonka levit-

tämä, valikoima, aktiivisesti esiin tuoma tieto ja sen esittämisen tapa vaikuttaa yhteiskuntaan. Tämä vaikutus johtuu siitä, että media ja median välittämä tieto vaikuttaa yhteiskunnan hallintaan osallistuviin toimijoihin, näiden tekoihin, toimijoiden välisiin suhteisiin sekä toimijoiden päätöksiin. (Asp 2014; Badham 2018; Deuze 2020; Jacobs & Schillemans 2015; McQuail & Deuze 2020; Shanahan ym. 2008; Yanovitzky & Weber 2019.)

Narratiivinen politiikkakehys näkee median vaikuttavan hallinnan prosesseihin ja yhteiskunnan toimijoihin mediatekstien narratiivien kautta (Shanahan ym. 2011). Erilaisia poliittisia näkemyksiä omaavat toimijat luovat erilaisia narratiiveja, joiden alkuasetelma eli ongelmaksi koettu asia, narratiivien hahmot, juoni sekä opetus eli ongelmaan ehdotettu ratkaisu ovat erilaisia. (Shanahan ym. 2018.) Narratiivisen politiikkakehysten näkökulmasta pääkirjoituksissa on median tarkoituksellisesti muotoilemia tai muutoin valikoimia narratiiveja (Jones & McBeth 2010; Jones ym. 2014; Pierce ym. 2014), jotka mediaorganisaatio on hyväksynyt (usein päätoimittajan tai toimituksellisen ryhmän päätöksellä, Firmstone 2008) median mielipidetä tai kantaa kuvaaviksi. Pääkirjoitusten narratiivien tarkoituksena on vaikuttaa poliittiseen prosessiin, yleisön mielipiteisiin tai yksittäisten toimijoiden toimintaan. (ks. Blair & McCormack 2016; Crow & Lawlor 2016; Shanahan ym. 2011; vrt. Christians ym. 2009; Badham 2018; Firmstone 2019.) Kriisikontekstissa vastaavia narratiiveja on lähestytty pyrkimyksinä kannustaa ja vastuunalaistaa yhteiskunnan toimijoita toimimaan kriisitilanteessa sosiaalisesti hyväksytyllä tavalla ja osana laajempaa yhteisöä (Lövenmark ym. 2023; ks. myös Bakir 2010) tai narratiiveina, joilla media pyrkii vaikuttamaan kriisitilanteen politiikkaan (Apriliyanti ym. 2022). Pääkirjoitusten narratiivit eivät kuitenkaan ole välttämättä peräisin yksin medialta tai toimitukselta. Media on myös muiden toimijoiden keskustelun mahdollistava *foorumi*, näkemysten *välittäjä* ilman suurempaa journalistista pureskelua, näkemyksiä editoiva ja asiantuntijatietoon peilaava *sovittelija* sekä aktiivisempi, narratiiveja oman tiedonhankinnan pohjalta rakentava *poliittinen toimija* (Badham 2018). Pääkirjoitukset kommentoivat usein päivänpolttavia uutisarvoa omaavia tapahtumia

(Firmstone 2008), joten pääkirjotustenkin narratiivit voivat olla peräisin laajemmasta keskustelusta tai keskustelua reflektioivia (ks. Badham 2018).

Tutkimuksessa media ymmärretään siten toimijaksi, joka välittää, valikoi ja muodostaa yhteiskunnan eri toimijoiden osallisuudesta yhteiskunnallisten ongelmien aiheuttamisessa ja ratkaisemisessa tai niiden uhriksi joutumisessa kertovia narratiiveja. Lisäksi mediavoi vaikuttaa yhteiskunnan toimijoiden ymmärrykseen ongelmasta ja eri toimijoiden osallisuudesta ongelmassa (ks. Korkut ym. 2015). Mediaa on mahdollista lähestyä siten diskursiiviseen hallintaan osallistuvana pelaajana (Korkut ym. 2015), jossa media vaikuttaa yhteiskunnan suuntaan ja sen toimijoihin narratiivien kautta. Diskursiivinen näkökulma hallintaan korostaa narratiivien kykyä vaikuttaa poliittisen prosessiin ”ideationaalisella tavalla” sen sijasta, että hallinta olisi tekoja tai ”formaalien politiikka-muutosten” kautta tapahtuva prosessi (Korkut ym. 2015, 2). Hallinnan diskursiivinen luonne on hyväksytty laajasti legitimitteettikirjallisuudessa. Yhteiskunnan toimijat kommunikoivat legitimitteettiarvioita eri toimijoiden tekojen sosiaalisesta hyväksyttävyydestä diskursiivisesti (Bitektine & Haack 2015; Vaara ym. 2024). Kommunikoiduilla ja median julkiseen keskusteltuun nostamalla ja validoimalla legitimitteettiarvioilla on puolestaan vaikutusta yleistyneeseen yhteiskunnassa vallitsevaan arvioon sekä yksittäisten toimijoiden ja yksilöiden arvioon muiden toimijoiden legitimitteetistä (Bitektine & Haack 2015, 56; myös Badham 2018). Koska legitimitteettiä heikentävillä arvioilla on negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia, toimijat välittävät legitimitteettiarvioista ja saattavat muuttaa toimintaansa näihin perustuen (Badham 2018; vrt. Krogh & Torfing 2020). Näin medianarratiiveilla voi olla todellisia vaikutuksia toimijoihin, näiden välisiin suhteisiin ja poliittisiin prosesseihin.

MEDIAN ROOLI KORONAKRIISISSÄ

Median toimintaa koronakriisissä käsitelty tutkimus on keskittynyt erityisesti median ja valtionjohdon suhteen tarkasteluun. Tämä on perusteltua median demokraattisen kaksoisroolin vuoksi, jossa media vastaa kriisitilanteen tiedonvälityksestä, ja jossa median tulisi arvioida

kriisitilanteen selvittämisestä vastaavia kriittisesti (Ghersetti ym. 2023). Mediaa on kritisoitu kriittisen näkökulman puutteesta valtaapitäviä ja koronatoimia kohtaan erityisesti pandemian alkuvaiheessa niin Suomessa (Bjurwald 2021; Korpiola & Poutanen 2021; Mörttinen 2021) kuin muissa Pohjoismaissa (esim. Fonn & Hyde-Clarke 2023; Ghersetti ym. 2023). Uutelan ja Väliiverosen (2023, 38) haastattelemat asiantuntijat, virkamiehet ja toimittajat huomioivat median ja asiantuntijoiden asettuneen ”viranomaisten kriisiviestinnän palvelukseen” ja että asiantuntijat ja media ”tekivät tiivistä yhteistyötä keskittyen tiedonvälitykseen yleisölle” erityisesti pandemian alkuvaiheessa. Kyseessä oli usein tietoinen valinta, jossa eriävät mielipiteet pandemianhallinnan toimista sivuutettiin viestin koherenssin varmistamiseksi (Uutela & Väliverronen 2023). Suomalainen media nojasi pandemian aikana vahvasti viranomaistietoon (Kangas 2023). Median tukeutuminen auktoritatiiviseen tietoon on linjassa kansainvälisen koronatutkimuksen (Briggs & Hallin 2024) sekä aiemman terveyskriisitutkimuksen kanssa (Klemm ym. 2019; ks. Vasterman & Ruigrok 2013; Kitzinger 1999). Pandemian myöhemmissä vaiheissa raportointi saattoi olla myös olla valtionjohtoa ja viranomaisia haastavaa, mikäli toimitukset arvioivat tämän olevan yhteiskunnallisesti hyödyllistä (Harjuniemi 2023b). Median on arvioitu kokoontuneen kansalaisten tavoin väliaikaisesti lipun ympärille koronakriisin alkuvaiheessa ja tukeneen valtionjohtoa. Pandemian edetessä lipun ympärille kokoontuminen purkaantui ja kriittiset äänenpainot lisääntyivät (Kangas 2024; Van Aelst 2021).

Koronan aikaisia medianarratiiveja ja -diskursseja tarkastelleessa tutkimuksessa median on havaittu toimivan usein syyllistäjänä tai vastuunalaistajana, joka tuo esiin tiettyjen toimijoiden tai toimijaryhmien oikeanlaista ja vääränlaista toimintaa (Capurro ym. 2022; Phillips ym. 2023), näiden syyllisyyttä terveyskriisin aiheuttamisessa tai sankaruutta sen selvittämisessä (McCauley ym. 2013; Skog & Lundström 2022). Median on havaittu myös sanoittavan yhteiskunnan eri toimijoilta kriisitilanteen hallinnassa odotettuja tekoja ja roolia (Lövenmark ym. 2023). Positiivista huomiota saivat erityisesti terveydenhuollon työntekijät, jotka kehystettiin medianarratiiveissa usein sankareiksi

Taulukko 1. Tarkastelukohteen ajallinen rajausta ja tarkasteluun sisällytettyjen pääkirjoitusten lukumäärä lehdittäin ja tarkastelujaksoittain

	Helsingin Sanomat ^a	Aamulehti ^a	Keskisuomalainen ^b	Kaleva ^c
1. poikkeusolot				
Alku, 2.3.–30.3.2020	26	17	7	13
Päättyminen, 2.6.–30.6.2020	11	7	4	7
2. poikkeusolot				
Alku, 15.2.–15.3.2021	20	15	8	8
Päättyminen, 13.4.–11.5.2021	5	5	4	4
Yhteensä	62	44	23	32
Kokonaismäärä	161			
^a Päivittäin 1–3 pääkirjoitusta, jokainen laskettu omanaan. ^b Päivittäin 1–2 pääkirjoitusta, teknisistä yksittäisen päivän pääkirjoitukset laskettu yhteen. ^c Päivittäin 1 pääkirjoitus.				

(Briggs & Hallin 2024) tai uhreiksi (Skog & Lundström 2022). Koronan leviämisen kannalta vastuuttomasti toimineita matkailijoita (Skog & Lundström 2022) ja muutoin kriisissä sopimatonta toimineita pidettiin narratiiveissa viholisina (Phillips ym. 2023; ks. Mäkinen 2023). Media ei ainoastaan levitä kriisitalanteiden tietoa, vaan myös kannustaa ja osoittaa lukijoille sosiaalisesti hyväksyttyä tai muutoin hyvänä pidettyä tapaa toimia kriiseissä (Bakir 2010; Skog & Lundström 2022). Ohjeistavat narratiivit eivät ole kuitenkaan yksiselitteisesti moralisoivia, vaan voivat olla viranomaisviestinnän kaltaisia neutraaleja kehoituksia (Parkkinen ym. 2023; Väi ym. 2020). Harjuniemeä (2023a, 43) seuraten, media ”ylläpitää kansalaisten riskitietoisuutta ja usuttaa nämä toimimaan vastuullisesti.”

METODOLOGIA

Aineisto

Tutkimuksessa tarkastellaan Helsingin Sanomien, Aamulehden, Keskisuomalaisen ja Kalevan koronaviruksen hallintaa käsitteleviä pääkirjoituksia ennen ja jälkeen poikkeusolojen alkua ja loppua vuosina 2020 ja 2021 (ks. taulukko 1). Lehdet valittiin tavoitavuuden (ks. Media Audit Finland 2023) ja maantieteellisen kattavuuden perusteella. Tarkastelun ajankohdat hei-

jastavat muutoksia kriisitilanteessa (tartuntamäärät ja rajoitukset, vrt. Niskanen 2023), joten aineisto kattaa kriisin parempia ja kriittisempiä hetkiä. Helsingin Sanomien ja Aamulehden pääkirjoitukset haettiin sanomalehtien verkkosivujen hakutyökalulla hakusanalla ”korona” ja rajaamalla tulokset pääkirjoituksiin. Kalevan ja Keskisuomalaisen pääkirjoitukset haettiin manuaalisesti Kansalliskirjaston verkkoarkistoon (digi.kansalliskirjasto.fi) digitoiduista printtiversioista. Aineiston läpilyvun pohjalta varsinaiseen analyysiin valittiin koronaan liittyviä hallintatoimia Suomessa käsittelevät pääkirjoitukset; pois suljettiin pääkirjoitukset, jotka keskittyivät yleisiin talousvaikutuksiin, kansainvälinen politiikka tai ylikansallisiin toimijoihin (esim. WHO, EU), pandemian poliittisiin vaikutuksiin (esim. hallituksen sisäiset kiistat) tai muihin kuin koronarajoituksiin keskittyvät pääkirjoitukset. Aineistoksi valikoitui 161 pääkirjoitusta (taulukko 1).

Analyysi

Analyysi on monimenetelmäinen sovellus narratiivisesta politiikkakehyksestä, jossa ensimmäisen vaiheen määrällistä sisällönanalyysiä (Shanahan ym. 2018) täydennetään teoriaohjautulla laadullisella sisällönanalyysillä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Määrällisellä analyysillä ku-

Taulukko 2. Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen koodausrunko

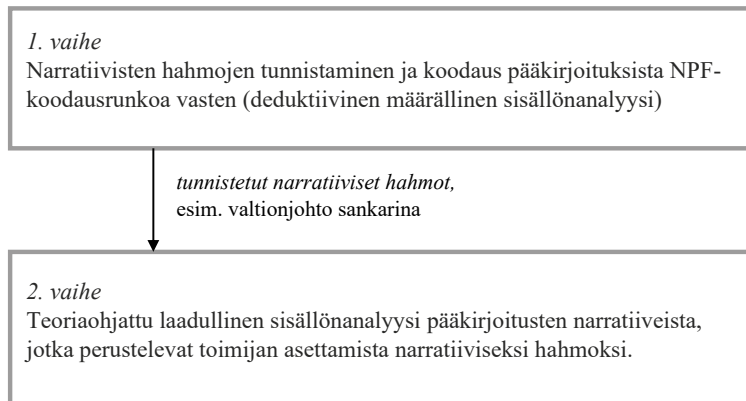
Narratiivinen hahmo	Toimijaryhmät
<i>Sankari</i> pyrkii toteuttamaan tai vastustamaan jotakin politiikkatoimenpidettä tai ratkaisemaan ongelman hyväksi nähdyllä tavalla	• Valtionjohto (hallitus, pääministeri, ministeri) • Viranomaiset (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, virkamiehet, virastot ja ministeriöt, julkishallinto) • Terveidenhuolto (julkinen terveydenhuolto, terveydenhuollon työntekijät, terveydenhuoltojärjestelmä) • Kansalaiset • Yritykset ja talous (tiettyt yritykset, ravintolat, taloustilanne) • Marginalisoidut ihmisryhmät (riskiryhmät, nuoret, vanhuksat) • Tiettyt ammattiryhmät • Intressiryhmät (järjestöt, työmarkkinajärjestöt) • Ulkomaat • Kunnat • Poliittinen järjestelmä (puolueet, päätöksentekijät) • Suomalainen yhteiskunta (kulttuuri, tavat, instituutiot)
<i>Vihollinen</i> vahingoittaa uhreja tai vastustaa sankarin toimenpiteitä.	
<i>Uhri</i> kärsii vihollisen toimista.	
<i>Vastuunalaisella</i> on vastuu, kyky ja/tai työkalut toimia ongelman ratkaisemiseksi ja on vastuussa toimistaan tai toimimattomuudestaan	

vaillaan narratiivisten hahmojen esiintymistä aineistossa. Laadullinen osuus avaa tarkemmin narratiivien perusteluja sille, miksi toimijoita on asetettu pääkirjoituksissa narratiivisiksi hahmoiksi eli sankareiksi, vihollisiksi, uhreiksi tai vastuunalaisiksi.

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa pääkirjoitusten narratiivien sankareita, vihollisia ja uhreja eriteltiin määrällisellä sisällönanalyysillä. Aluksi analysoitiin satunnaisotannalla 10 prosenttia tutkimukseen sisällytetyistä pääkirjoituksista hyödyntäen Shanahanin ym. (2018) NPF-koodausrunkoa sen hahmoja koskevin osin. Koodausrunkoa täydennettiin aineistolähtöisellä listauksella sankareina, vihollisina ja uhreina pääkirjoituksissa esiintyneistä toimijoista. Toimijaksi ei laskettu koronavirusta itseään, koska se muodostaa tutkimukseen sisällytettyn pääkirjoitusten politiikkannarratiivin, eli ongelman koetun asian, johon etsitään ratkaisua (vrt. Shanahan ym. 2018). Ensimmäisen koodauskierroksen perusteella koodausrunkoon lisättiin *vastuunalaisen* hahmo (vrt. Jacobs & Schillemans 2015) kun havaittiin, että narratiiveissa ei aina syytetty toimijaa vahingon aiheuttamisesta tai sankarin toimenpiteiden vastustamisesta. Toimijaa saatettiin sen sijaan pitää vastuunalaisena toimia tilanteen ratkaisemiseksi siksi, että tällä on vastuu, kyky tai tarvittavat työkalut ratkaisuun. Kirjoittaja analysoi koko aineiston koodausrunkoa (taulukko 2) vasten.

Pääkirjoituksista tunnistettiin narratiivisia hahmoja sekä näitä edustavia toimijaryhmiä. Analyysiyksikkönä oli yksittäinen pääkirjoitus, joten kunkin hahmo-toimijaparin esiintyminen koodattiin jokaisessa pääkirjoituksessa kerran. Koska määrällisen sisällönanalyysin tuloksia eriteltiin deskriptiivisesti, yhden tutkijan tekemän koodauksen arvioitiin kuvaavan narratiivisten hahmojen ja näihin liitettyjen toimijoiden esiintymistä pääkirjoituksissa riittävällä tarkkuudella. Narratiivisiin hahmoihin liitettyjen toimijaryhmien suuren määrän vuoksi tulosten raportoinnissa keskitytään useimmin esiintyneisiin toimijaryhmiin. Suhteellisesti pienimmät ryhmät on laskettu raportoinnissa yhteen ryhmäksi ”muut”.

Analyysin toisessa vaiheessa toteutettiin teoriaohjattu laadullinen sisällönanalyysi Tuomen ja Sarajärven (2018) prosessia sekä Grayn ja Jonesin (2016) laadullisesta NPF-analyysistä vaikutteita ottaen kaikkiin 161 pääkirjoitukseen. Narratiiviseen hahmoon sisältyy narratiivista tulkittavissa oleva perustelu tai syy sille, miksi toimija esiintyy narratiivissa *sankarina*, *vihollisena*, *uhrina* tai *vastuunalaisena* (ks. Gray & Jones 2016). Siten ensimmäisessä vaiheessa tunnistetut narratiiviset hahmot ja toimijaryhmät toimivat tarkastelun teoriaohjaavana perustana, ja toinen vaihe tulkitsi narratiiveista, kuinka narratiiveissa perusteltiin esimerkiksi *valtion johdon* esiintymistä *sankarin* hahmossa.

Kuvio 1. Analyysin eteneminen ja ensimmäisen sekä toisen vaiheen välinen suhde analyysissä

Laadullisella analyysillä oli kolme vaihetta. Ensimmäiseksi luettiin jokainen edeltävässä määrällisessä vaiheessa tunnistettu hahmo-toimijaparin sisältävä tekstikohta ja tätä ympäröivä teksti. Tästä tekstistä tunnistettiin narratiivissa mainittu perustelu sille, miksi ensimmäisessä vaiheessa tunnistettu toimija on asetettu *sankarin*, *vihollisen*, *uhrin* tai *vastuunalaisen* rooliin ja tämä koodattiin perustelua kuvaavalla pelkistetyllä ilmauksella. Analyysiyksikkönä oli 1–3 lauseen tai tekstikappaleen mittainen narratiivisen hahmon, toimijan sekä perustelun narratiiviselle hahmolle sisältävä tekstikokonaisuus. Seuraavaksi pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin luokkiin ja näitä kokoaviin yläkategorioihin. Lopuksi kategorioita uudelleen järjesteltiin, yhdistettiin ja abstrahoitettiin yleisemmiksi kuvauksiksi tunnistetuista narratiiveista. (Vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018.)

TULOKSET

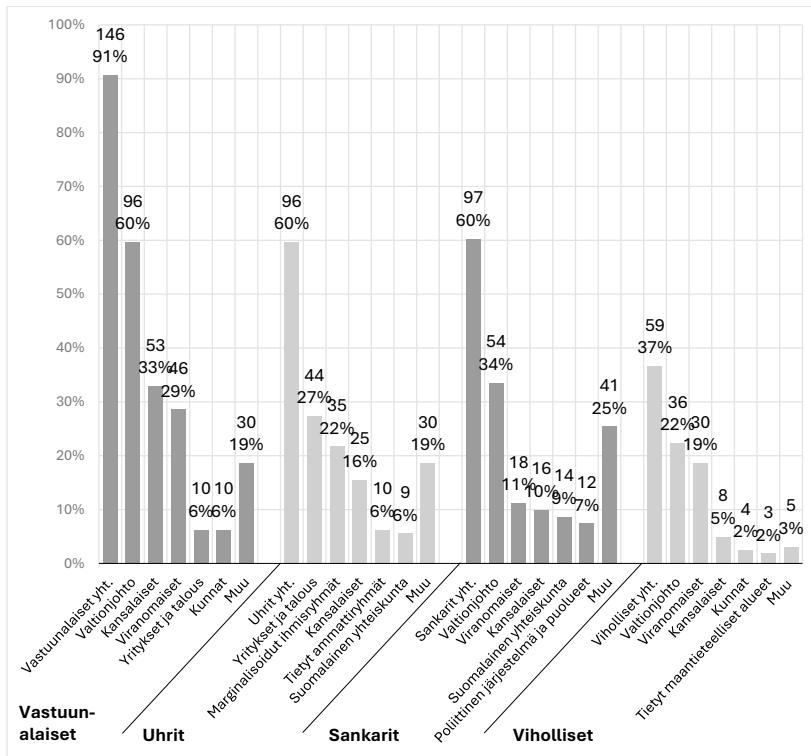
Määrällisen analyysin tulokset

Lähes kaikissa analysoiduissa pääkirjoituksissa asetettiin eri toimijoita *vastuunalaisiksi* (91 % pääkirjoituksista). *Uhri-* ja *sankarihahmoja* esiintyi molempia noin 60 prosentissa pääkirjoituksista, ja vihollisen hahmoa 36 prosentissa pääkirjoituksista. Valtionjohto, kansalaiset sekä viranomaiset olivat kolme yleisintä toimijaryhmää, jotka liitettiin *vastuunalaisen*, *sankarin* sekä *vi-*

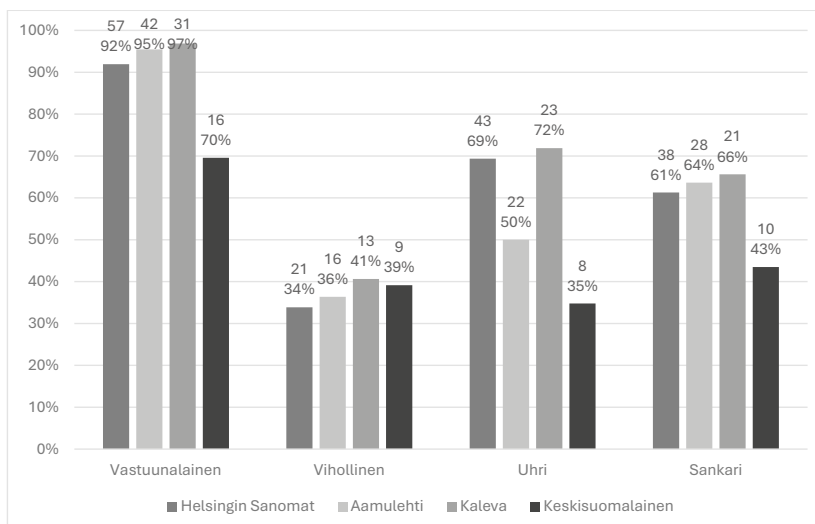
hollisen narratiivisiin hahmoihin. Valtionjohtoa asetettiin narratiiveissa erityisesti *vastuunalaiseksi* (60 % analysoiduista pääkirjoituksista), mutta valtionjohto oli myös yleisin *sankarin* sekä *vihollisen* narratiivisiin hahmoihin liitetty toimija (kuvio 2). *Uhreina* pääkirjoitusten narratiiveissa pidettiin useimmiten yrityksiä ja taloutta, marginalisoituja ihmisryhmiä sekä kansalaisia.

Narratiivisten hahmojen esiintymisellä ei ollut suuria eroja lehtien välillä. Tosin, Keski-suomalaisen pääkirjoituksissa esiintyi muita lehtiä harvemmin *vastuunalaisen* ja *sankarin* narratiivisia hahmoja, voi viitata kriittisempien äänenpainojen korostumiseen Keski-suomalaisen raportoinnissa muihin lehtiin verrattuna. Tulkintaa hankaloittaa tutkimukseen sisältyneiden Keski-suomalaisen pääkirjoitusten pienempi määrä (kuvio 3).

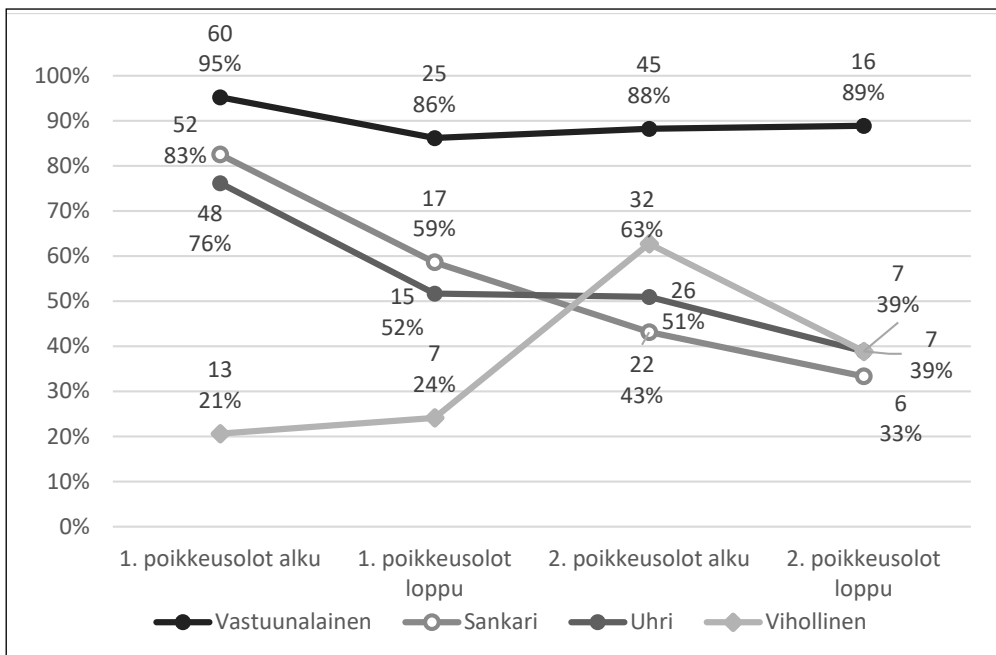
Erityisesti kriittiset narratiivit yleistyivät toisten poikkeusolojen alussa, kun *vihollisen* narratiivisen hahmon esiintymisosuus kasvoi ensimmäisten poikkeusolojen alun 17 prosentista 64 prosenttiin. Yhteiskunnan toimijoihin positiivisesti suhtautuvien narratiivien osuus puolestaan laski ensimmäisten poikkeusolojen alun jälkeen ja toisiin poikkeusoloihin siirryttäessä *uhrien* ja *sankarien* hahmojen osuuden laskiessa. *Vastuunalaisen* narratiivisen hahmon suhteellinen osuus pääkirjoituksissa pysyi korkeana koko tarkastelujakson (kuvio 4).

Kuvio 2. Narratiivisten hahmojen ja toimijaryhmien esiintymisosuudet pääkirjoituksissa, narratiivisen hahmon sisältävien pääkirjoitusten lukumäärä ja prosentuaalinen osuus kaikista pääkirjoituksista (N=161).

Kuvio 3. Narratiivisten hahmojen esiintyminen, narratiivisen hahmon sisältävien pääkirjoitusten lukumäärä ja osuus kunkin analysoidun lehden pääkirjoituksista (N=161)

Kuvio 4. Narratiivisten hahmojen lukumäärä ja osuus tutkimuksen kunkin tarkastelupisteen pääkirjoituksista (N=161)

Laadullisen analyysin tulokset

Laadullisen sisällönanalyysin perusteella aineistosta tunnistettiin kuusi narratiivia, jotka perustelivat eri toimijoiden asettamista vastuunalaisen, sankarin, uhrin tai vihollisen narratiiviin hahmoin (taulukko 3).

Tukemisen ja tarpeellisuuden narratiivissa raportoinnin kohteena olevan toimijan toimet näyttäytyvät tarpeellisina ja oikeasuhteisina: kohteena olevan taidot, kyvyt, teot, ominaisuudet tai valtuudet ovat tarvittavia tai oikeanlaisia tilanteen selvittämiseksi. Pääkirjoituksissa tämä esiintyi raportoinnin kohteena olevan toimijan tekojen tukemisena, tarpeellisuuden toteamisella tai aiemman toiminnan arvioimisena onnistuneeksi suhteessa nykytilanteeseen. Esimerkiksi varautuminen takasi selviämisen kriisitilanteesta:

”Suomessa on viranomaisten mukaan varauduttu poikkeustilanteisiin paremmin kuin monessa muussa maassa. Varusteita potilaiden eristämiseen ja hoitohenkilöstön suojaamiseen on varastossa. Varastoja on sa-

raanhoitopiireissä, kunnissa sekä Huoltovarmuuskeskuksessa. Epidemian pitkittyessä varastojen käyttöä voidaan koordinoida valtakunnallisesti.” (HS, 14.3.2020)

Puolustamisen narratiivi kertoo raportoinnin kohteena olevan toimijan erityisestä kärsimisestä kriisitilanteesta tai sen selvittämiseen kohdennetuista rajoitustoimista, tämän kohtaamaa epäoikeudenmukaisuutta, tämän riippuvaisuutta muista tai toimijan uhrautumista muiden puolesta, tai toimijaan kohdistuvista negatiivisista vaikutuksista:

”Kontaktien rajoittamisella on kiistatta ollut merkittävä vaikutus sairastavuuden ja sitä kautta kuolleisuuden vähentämisessä. On kuitenkin syytä muistaa, että kuolema on lähellä hoivakodeissa ilman koronavirustakin. Hoivakodissa asuvat viettävät siellä viimeisiä elinvuosiaan. Usean kuukauden tapaamattomuus vaikuttaa viimeisten aikojen elämänlaatuun. Läheisten avulla vanhus voi päästä esimerkiksi ulkoilemaan tai tekemään muuta toimintakykyä ylläpitävää toimintaa.” (HS, 26.6.2020)

Taulukko 3. Pääkirjoituksista tulkitut kuusi toimijoiden narratiiviin hahmoihin asettamista perustele-
vaa narratiivia

Narratiivi	Perustele narratiivista hahmoa	Kuvaus
<i>Tuki ja tarpeellisuus</i>	Sankari	Toimijan teot ovat tarvittavia ja oikeasuhtaisia ja tämä omaa kyvyt tai ominaisuudet tilanteen selvittämiseen
<i>Puolustaminen</i>	Uhri	Toimija kärsii kriisitilanteesta tai sen selvittämiseen liittyvistä toimista, on riippuvainen muiden tuesta kriisitilanteessa, tai uhrautuu kriisitilanteessa muiden puolesta.
<i>Vallan käyttöön kannustaminen</i>	Vastuunalainen	Toimijalla on käytössään työkalut ja keinot, joita toimijan tulisi käyttää tämän ollessa vastuussa kriisitilanteen selvittämisestä
<i>Kannustaminen ja sosiaalinen valvonta</i>	Vastuunalainen	Toimijalla on vastuu toimia osana kollektiivia ja yhteisen tavoitteen puolesta
<i>Vastuunalaistaminen</i>	Vastuunalainen	Toimijalla on vastuu toimia oikein, eettisesti tai vastuuta ottaen kriisitilanteessa, ja tämä vastaa kriisitilanteeseen liittyvistä päätöksistä
<i>Haastaminen ja vallan vaihtokoiria</i>	Vihollinen	Toimija toimii väärin, epäreilusti, epäsuhtaisesti tai myöhässä, ei ole varautunut tilanteeseen, tai sen tulisi muuttaa toimintaansa

Vastuunalaisen narratiivissa korostetaan vastuunalaiseksi asetetun toimijan vastuuta toimia oikein ja tehdä tilanteeseen soveltuvia tai ongelmaa ratkaisevia päätöksiä ja tekoja. Narratiivissa media ei välttämättä ota kantaa siihen, mikä on oikea päätös tai puhu tietynlaisten toimien puolesta, mutta voi vastuunalaistaa toimijaa tietynlaisiin päätöksiin ja osoittaa tämän vastuuta päätösten lopputuloksista ja vaikutuksista:

”Valmiuslain ottaminen käyttöön oli jo erittäin dramaattinen ja tärkeä linjaus. Kun hallitus päättää siitä, miten se auttaa suomalaisia yrityksiä kestämään koronaepidemian jälkeiseen aikaan, hallitus päättää Suomen kansantalouden kohtalosta.

Vastauksen on oltava uskottava, nopeasti pureva ja rahallisesti riittävän iso. Parempi tehdä liikaa kuin liian vähän. Nyt on tuettava yksityisiä yrityksiä, eikä velkaantumista tai epätavanomaisia tukiratkaisuja pidä pelätä.” (HS, 19.3.2020.)

Vastuunalaisen narratiiville läheinen ja osin *päällekkäinen on vallan käytön kannustajan* narratiivi. Huolimatta narratiivin osittaisesta päällekkäisyydestä ja narratiivin todennäköisestä samanaikaisesta esiintymisestä vastuunalaisen narratiivin kanssa vallan käytön kannustajan narratiivissa on vivahde-ero: media ei ainoastaan edellytä toimia ja vastuunottoa toimista, vaan tiedostaa ja hyväksyy toimijan omaamat valtuudet ja vallan ja pitää näiden käyttöä tarpeellisenä tilanteen ratkaisemiseksi. Kyseessä on eräällä tapaa tukemisen ja vastuunalaisen narratiivien välimuoto. Narratiivin kohdetta kannustetaan tai edellytetään käyttämään tämän vielä käyttämättömiä valtuuksia, tätä pidetään vastuullisena käyttämään sen omaamia työkaluja ja valtuuksia, tai tälle kuuluvien valtuuksien käyttö nähdään tarpeelliseksi:

*”Marinin hallitus keskusteli viime viikolla raja-
liikenteen rajoitusten purusta ja ulkomaan-
matkoja koskevista suosituksista. Näin on nyt
tarpeen tehdä, kun koronatilanne on meillä ja
osalla naapureistamme olennaisesti kohentunut.*

Valmista ei vielä tullut, ja asiaan palataan nyt alkavalla viikolla.” (Kaleva, 8.6.2020.)

Kannustamisen ja sosiaalisen valvonnan narratiivissa pääkirjoituksissa kannustetaan yksilöitä ja muita toimijoita toimimaan kaikkia hyödyttävällä tavalla ja yhteisten tavoitteiden puolesta. Tämä kohdistui analysoiduissa pääkirjoituksissa usein yksilöihin tai lukijoihin kehotuksina ja ohjeina tai ohjeina. Narratiivissa media saattoi esittää epäsuoraa tukea kriisin hallinnan toimille, kuten viranomaisille, kannustamalla yleisöä tai lukijoita toimimaan näiden mukaisesti. Narratiivisiin sisällytetty sosiaalinen valvominen esiintyi erityisesti median kritisoidessa kansalaisten toimintaa kriisin aikana kollektiivisen edun vastaiseksi:

”Kaikkeen ei edes hallitus pysty, vaikka moni niin toivoisikin. Kansalaisilla itsellään on myös suuri vastuu koronaviruksen leviämisen ehkäisemisessä. Keskiviikkoillan tiedotustilaisuudessa pääministeri Marin vahvasti vetosi ihmisiä pysyttelemään kotona. Nyt ei ole oikea hetki kokoontua kavereiden kanssa, nyt ei pidä lähteä mökille tai mennä yhtään minnekään, mikä ei ole aivan välttämätöntä.” (Keskisuomalainen, 27.3.2020.)

Haastamisen ja vallan vahtikoiran narratiivissa media osoittaa raportoinnin kohteena olevien toimijoiden toimivan jollakin tapaa väärin: toimija ei ole esimerkiksi ollut tehtäviensä tasalla, toiminut epäreilusti, poliittisen järjestelmän hengen vastaisesti, myöhässä, tai muutoin huonosti. Media voi edellyttää raportoinnin kohteena olevalta sitä, että tämä muuttaisi toimintaansa.

”Rajoituksia on välillä lätkitty sinne, mihin ne on ollut helppo panna, eikä sinne, missä tarve olisi ollut suurin, kuten karaokebaareihin ja ulkomaanrajoille. Turvautuminen valmiusla-keihin toisen kerran vuoden sisällä oli harmilista, kuten oli myös kuntavaalien siirto viime tipassa.” (HS, 13.3.2021.)

JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksessa analysoiduissa koronakriisin muutospisteiden pääkirjoituksissa narratiivisiin hahmoihin eli *sankareihin, syyllisiin, ja vastuunalaisiin* liitettiin useimmiten *valtionjohto, viranomaiset ja kansalaiset*. Näistä kolmesta *toimijasta* valtionjohto oli *pääkirjoitusten narratiiveissa* yleisimmin sekä sankariksi, syylliseksi että vastuunalaiseksi asetettu toimija. Analysoitujen *pääkirjoitusten narratiivit* olivat siten erittäin vahvasti valtio- ja viranomaiskeskeisiä. Tulosta voidaan pitää odotettuna koko koronakriisin hallinnan valtionjohto- ja viranomaiskeskeisyyden vuoksi (esim. Ahonen ym. 2023; Tiuhonen 2021), jolloin tämä on heijastunut muuhun ajankohtaisuutisointiin linkittyviin pääkirjoituksiin (Firmstone 2008). Myös aiemmassa koronaan liittyneessä tutkimuksessa on todettu mediaraportoinnin nojaavan ja tukevan usein viranomaisviestiä (esim. Uutela & Väliaverron 2023; Klemm ym. 2019) – ja mediaraportoinnista suuri osuus keskittyy yleisesti poliittisen päätöksenteon instituutioihin (Cook 2005). Tulokset haastavat kritiikkiä median valtaapitävien pehmeästä käsittelystä mediassa (esim. Bjurwald 2021). Vaikka valtionjohtoon tai viranomaisiin suoraan kritisointia *vihollisen* muodossa esiintyi vain noin viidenneksessä pääkirjoituksista (valtionjohto: 22 %; viranomaiset 19 %), valtion instituutioiden kritisointi oli pääkirjoituksissa huomattavasti muiden toimijoiden kritisointia yleisempää: seuraavaksi yleisin *vihollinen* oli kansalaiset (5 %).

Vastuunalaisen narratiivisen hahmon tulkin- nassa on huomioitava laadullisen analyysin huomio vastuunalaistamisen kolmijakoisuudesta: kyse voi olla kriittisemmästä ja useammin valtionjohtoon ja viranomaisiin kohdistuvasta oikeanlaisia päätöksiä edellyttävästä *vastuunalaistamisesta*, sävyltään positiivisempaa ja usein niin ikään valtiollisiin instituutioihin kohdistunutta *vallan käyttöön kannustamista*, jossa kohteelta edellytetään tälle kuuluvien keinojen käyttöä, sekä *kannustamisesta ja sosiaalisesta valvonnasta*, jossa media vetoaa erityisesti kansalaisiin. Nämä selittävät osaltaan *vastuunalaisen* hahmoon liitettyjä toimijaryhmiä: valtiota ja viranomaisia useammin *vastuunalaistetaan* sekä *kannustetaan* näille kuuluvien valtuuksien käyttöön, kun taas kansalaisilta edellytetään

<i>arvosteleva edellyttää muutosta</i>				<i>tukeva toiminta oikeanlaista ja toivottavaa</i>
—		— / +		+
haastaminen ja vallan vahtikoira	vastuunalaista- minen	kannustami- nen ja sosiaalinen valvonta	vallan käyttöön kannustaminen	tuki ja tarpeellisuus puolustaminen

Kuvio 5. Typologia median koronapandemiassa käyttämistä yhteiskunnallisiin toimijoihin kohdistuvista narratiiveista.

oikeanlaista toimintaa. Lisäksi, vaikka *vastuunalaistamisen ja vallan käyttöön kannustamisen* narratiivien välille tehtiin analyttinen ero laadullisessa analyysissä, näiden todettiin olevan usein päällekkäisiä: narratiivissa voidaan samanaikaisesti edellyttää toimijan yleistä vastuuta päätöksistään, mutta myös korostaa tämän vastuuta käyttäjä toimijalle kuuluvia valtuuksia. Näin toimijoita vastuunalaiseksi asettavat narratiivit eivät kriittisyydeltään yksiselitteisiä, vaan voivat tukea ja osoittaa toimijan hallussa olevien keinojen käytön tarvetta kriisitilanteessa.

Uhrin narratiivinen hahmo erosi selkeästi muista siihen liitettyjen toimijaryhmien suhteen: uhreina pääkirjoitusten narratiiveissa pidettiin useimmiten yrityksiä ja taloutta, marginalisoituja ihmisryhmiä sekä kansalaisia. Narratiiveissa kiinnitettiin huomiota koronakriisin negatiivisiin vaikutuksiin taloudelle ja kriisistä kärsiville ihmisryhmille ja ammattiryhmille. Talousfokus on odotettua, sillä ravintolasulut ja kokoontumisrajoitukset osuivat erityisesti elinkeinotoimintaan. Marginalisoitujen ihmisryhmien, kansalaisten ja tiettyjen ammattiryhmien liittäminen *uhrin* narratiiviseen hahmoon peilaa pandemian ja sen rajoitustoimien negatiivisia vaikutuksia riskiryhmille, lapsille ja vanhuksille sekä terveydenhuollon ja ravintola-alan työntekijöille. *Sankarin* ja *uhrin* narratiivisten hahmojen esiintyminen aineistossa laski ensimmäisistä toisiin poikkeusoloihin siirryttäessä, ja samalla *vihollisen* narratiivinen hahmo yleistyi. Tulos vastaa laskua kansalaisten luottamuksessa valtionhallinnon instituutioihin toisten poikkeusolojen julkistamisen jälkeen (Niskanen 2023). Kyseessä voi olla merkki yleisestä lipun ympärille kokoontumisen purkautumisesta, jolloin positiivisempien narratiivien lasku ja kriitti-

sempien nousu kuvaa julkisen keskustelun yleisen kritiikin lisääntymistä pandemian jatkues-
sa (Johansson ym. 2021; ks. Kangas 2024). Pääkirjoitusten narratiivien kriittisyys vaikuttaisi siten seuraavan yleisen julkisen keskustelun sävyä (Firmstone 2008).

Laadullisen analyysin pohjalta kuviossa 5 esitellään typologia *median koronapandemiassa käyttämistä yhteiskunnallisiin toimijoihin kohdistuvista narratiiveista*. Typologiassa narratiivit on asetettu janalle, jonka ääripäät muodostuvat *arvostelevista ja muutosta edellyttävistä ja tukevasta sekä oikeanlaista ja toivottavaa toimintaa* kiittelevistä narratiiveista.

Arvostelevimpana narratiivina tunnistettiin *haastajan ja vallan vahtikoiran narratiivi*, jossa media kiinnittää huomiota eri toimijoiden epäonnistumisiin tai vääränlaisena koettuihin toimiin ja kohdistuu usein erityisesti kriisitilanteen hallinnasta vastaaviin instituutioihin, kuten valtionjohtoon ja viranomaisiin. *Vastuunalaistajan* narratiivissa media ei kritisoi toimijoita yhtä vahvasti, vaan osoittaa näiden vastuun tilanteen hallinnasta ja sen selvittämisestä. *Kannustajan ja sosiaalisen valvojan* narratiivissa media voi tunnistaa jonkin toimijan tai toimijaryhmän – useimmin kansalaisten – terveyskriisiin sopimattomia toimia ja tekoja, ja edellyttää toimijoilta yhteisen edun mukaista toimintaa. *Vallan käytön kannustamisen* narratiivissa media edellyttää toimijalta tälle kuuluvien valtuuksien ja työkalujen käyttämistä, koska nämä nähdään tarpeellisiksi kriisitilanteen selvittämiseksi. *Puolustajana* media kiinnittää huomiota kriisistä kärsineiden ryhmien erityispiirteisiin ja tarpeisiin. *Tuen ja tarpeellisuuden* narratiivissa median esittämä tuki on vahvimmillaan: narratiivin kohteena olevan toimijan teot nähdään oi-

keanlaisina ja tilanteeseen soveltuvina, tai toimijaa pidetään oikeana ratkaisemaan kriisitilanne.

Tulokset osoittavat medianarratiivien potentiaalisesti keskeisen roolin kriisitilanteiden hallinnassa. Koronan aikana pääkirjoitusten narratiivit ovat olleet yhteiskunnan eri toimijoita ja näiden tekoja tukevia ja haastavia. Tukevat narratiivit näkevät toimijoiden teot oikeanlaisina ja toivottavina, tai toimijat erityishuomiota muilta kaipaavina, kun taas haastavat narratiivit edellyttävät toimijoilta muutosta. Korona-ajan pääkirjoituksissa sekä haastavat että tukevat narratiivit ottavat kohteekseen todennäköisimmin valtionjohdon ja viranomaiset. Lisäksi narratiivit kommentoivat usein myös kansalaisten toimintaa ja edellyttävät näiltä vastuullista toimintaa. Muut toimijat yrityksistä kansalaisjärjestöihin ja muihin intressiryhmiin jäävät pääkirjoitusten narratiiveissa marginaaliin. Pääkirjoitusten narratiivien vahvaa keskittymistä valtionjohtoon ja viranomaisiin korostaa se, kuinka 60 prosentissa pääkirjoitusten narratiiveista asetettiin valtionjohtoa vastuunalaiseksi. Vastuunalaiseksi asettamista perustelleet narratiivit olivat valtionjohdon ja viranomaisten osalta erityisesti näille kuuluvien valtuuksien ja työkalujen käyttöä vaativia *vallan käyttöön kannustamisen* narratiiveja tai oikeanlaisia toimia edellyttäviä *vastuunalaistamisen* narratiiveja. Pohjavireenä molemmissa narratiiveissa on se, että narratiivien kohteen omaamia keinoja pidetään hyväksyttynä, tai narratiivin kohde nähdään toimijana, jonka tulisi tehdä koronapandemiassa jotakin. Vastuunalaistamisen narratiivi on siten mahdollista nähdä erityisesti valtionjohdon ja viranomaisten toimintaa ja johtoroolia hyväksyvänä ja vahvistavana narratiivina.

Koronakriisin aikaiset pääkirjoitusten narratiivit kommentoivat yhteiskunnan toimijoiden tekojen ja toiminnan hyväksyttävyyttä kriisissä. Narratiivien ensisijainen fokus on valtionjohdon, viranomaisten ja kansalaisten toiminnan arvioinnissa: narratiivit joko *tukevat* tai *haastavat* näiden toimintaa erilaisin tavoin. Tulos vastaa huomioita median roolia koronakriisissä (esim. Capurro ym. 2022; Harjuniemi 2023a; Lövenmark ym. 2023; Phillips ym. 2023; Skog & Lundström 2022) ja yleisemmin riskien kommunikoinnissa (esim. Bakir 2010; Kitzinger 1999) käsitelleestä tutkimuksesta. Laajemman mediaraportoinnin kaltaisesti myös pääkirjoi-

tusten narratiivit kommentoivat eri toimijoiden vastuuta ja oikeaa ja väärää toimintaa kriiseissä sekä ohjaavat oikeanlaisena pidettyyn toimintaan, vastuunottoon ja politiikkaan (vrt. Korkut ym. 2015).

Potentiaalisen reitin median hallintaroolien jatkosanoittamiselle voisi tarjota legitimizeettikirjallisuuden integrointi hallinnan teorioiden kanssa. Legitimizeettikirjallisuudessa mediaa legitimizeettiarvioita narratiivisesti kommunikoidaan ja muodostavana instituutiona on käsitelty laajasti. Legitimizeettitutkimus on hallintanäkökulman kaltaisesti kiinnostunut medianarratiivien vaikutuksesta toimijoiden yhteiskunnalliseen asemaan, tekojen hyväksyttävyyteen ja toimintaan (Badham 2018; Bitketine & Haack 2015; Vaara ym. 2024) sekä poliittiseen prosessiin (Korthagen & van Meerkerk 2014). Useat kysymykset jäävät auki. Mikä on pääkirjoitusten todellinen vaikutus hallinnan prosesseihin, toimijoiden tekoihin ja hallinnan verkostojen toimijoiden suhteisiin? Miten kriisien ja normaaliaikojen narratiivit eroavat toisistaan? Minkälaisia nyansseja muihin yhteiskunnan toimijoihin liittyvistä narratiiveista on löydettävissä, mikäli tässä tutkimuksessa korostunut valtionjohtofokus jätetään sivuun?

Tutkimuksen rajoitteet liittyvät metodologiaan ja aineistovalintaan. NPF-kehystä voidaan kritisoida narratiivien yksinkertaistamisesta. Silti, sen elementit ovat hyväksyttyjä ja sovellettuja poliittisten narratiivien tutkimuksessa (Shanahan ym. 2018). Lisäksi tässä tutkimuksessa kehyksen määrällistä fokusta on täydennetty teoriaohjaavalla laadullisella analyysillä, joka mahdollisti aineistolähtöiset havainnot. Toiseksi yhden koodaajan toteuttama määrällinen sisälönanalyysi vähentää havaintojen luotettavuutta. Puutetta pyrittiin lieventämään keskittymällä aineistosta yleisimpinä havaittuihin hahmo-toimijapareihin. Kolmanneksi tutkimus keskittyi pelkästään pääkirjoituksiin, joiden analysointi ei anna kuvaa muun uutisoinnin narratiiveista, jotka kuitenkin muodostavat enemmistön sanomalehtien raportoinnista. Pääkirjoituksissa voivat korostua tässä tutkimuksessakin korostuneet muutosta ja tekoja vaativat narratiivit, kuten myös poliittista johtoa ja tämän tekoja kommentoivat narratiivit pääkirjoitusten poliittista prosessia kommentoivan ja eliittien väliseen keskusteluun osallistuvan luonteen mukaisesti

(Firmstone 2008; 2019). Lopuksi tutkimuksessa mukana olleet mediat kattavat vain murto-osan maasta: paikallislehtien kattavampi tarkastelu olisi perusteltua pandemiatilanteen, rajoitusten ja rokotusten etenemisen alueellisen vaihtelun vuoksi.

Tutkimus on toteutettu osana Suomen Akatemian rahoittamaa Tiedon huoltovarmuus kompleksissa ympäristössä (IRWIN) -hanketta (337760) sekä Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamaa WELGO-hanketta (345299).

LÄHTEET

- Ahonen, Pertti, Niskanen, Ville-Pekka & Uusikylä, Petri (2023). Koronapandemian hallinta Suomessa 2020–2022: Hallintapyrkimykset, hallintatavat ja hallintotapojen käyttö. *Hallinnon Tutkimus*, 42(2), 113–130. <https://doi.org/10.37450/ht.122285>
- Anwar, Ayesha, Malik, Meryem, Raees, Vaneeza, & Anwar, Anjum (2020). Role of mass media and public health communications in the COVID-19 pandemic. *Cureus*, 12(9). <https://doi.org/10.7759/cureus.10453>
- Apriliyanti, Indri D., Utomo, Wisnu P., & Purwanto, Erwan A. (2022). Examining the policy narratives and the role of the media in policy responses to the COVID-19 crisis in Indonesia. *Journal of Asian Public Policy*, 15(3), 541–557. <https://doi.org/10.1080/17516234.2021.1954770>
- Asp, Kent (2014) News media logic in a New Institutional perspective. *Journalism Studies*, 15(3), 256–270. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2014.889456>
- Badham, Mark (2018). *Four media roles in organizational legitimation. News media participation in discursive legitimation processes*. Doctoral Dissertations 90/2018. Aalto University. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-7987-5>
- Bakir, Vian (2010). Media and risk: old and new research directions. *Journal of Risk Research*, 13(1), 5–18. <https://doi.org/10.1080/13669870903135953>
- Blair, Benjamin D., & McCormack, Larkin (2016). Applying the narrative policy framework to the issues surrounding hydraulic fracturing within the news media: A research note. *Research & Politics*, 3(1), 2053168016628334. <https://doi.org/10.1177/2053168016628334>
- Bitektine, Alex & Haack, Patrick (2015). The “macro” and the “micro” of legitimacy: Toward a multilevel theory of the legitimacy process. *Academy of Management Review*, 40(1), 49–75. <https://doi.org/10.5465/amr.2013.0318>
- Bjurwald, Lisa (2021). *Maktens granskare eller maktens megafoner? Svensk journalistik under coronapandemin*. Rapport. Näringslivets medieinstitut. https://naringslivets-medieinstitut.se/wp-content/uploads/2021/05/Coronarapporten_2.pdf
- Briggs, Charles L. & Hallin, Daniel C. (2024). *Making Health Public. How News Coverage Is Remaking Media, Medicine, and Contemporary Life*. (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003378648>
- Capurro, Gabriela, Jardine, Cynthia G., Tustin, Jordan & Driedger, Michelle (2022). Moral panic about “covidiot” in Canadian newspaper coverage of COVID-19. *Plos one*, 17(1), e0261942. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0261942>
- Christians, Clifford G., Glasser, Theodore L., McQuail, Denis, Nordenstreng, Kaarle, & White, Robert A. (2009). *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. University of Illinois Press. <http://www.jstor.org/stable/10.5406/j.ctt1xcjws>
- Cook, Timothy E. (2005). *Governing With the News. The News Media as a Political Institution* (2nd ed.). University of Chicago Press. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226026688.001.0001>
- Crow, Desera A., & Lawlor, Andrea (2016). Media in the policy process: Using framing and narratives to understand policy influences. *Review of Policy Research*, 33(5), 472–491. <https://doi.org/10.1111/ropr.12187>
- Deuze, Mark (2020). The role of media and mass communication theory in the global pandemic. *Communication Today*, 11(2), 4–16. <https://hdl.handle.net/11245.1/85169e4a-7332-441a-ba0b-407d665537c5>
- Entman, Robert M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Firmstone, Julie (2008). The editorial production process and editorial values as influences on the opinions of the British press towards Europe. *Journalism Practice*, 2(2), 212–229. <https://doi.org/10.1080/17512780801999378>
- Firmstone, Julie (2019). Editorial journalism and newspapers’ editorial opinions. In *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.803>
- Fonn, Birgitte Kjos & Hyde-Clarke, Nathalie (2023). Media consensus and divergences in Norway during the second wave of coronavirus

- infections. *Journalism Practice*, 17(7), 1465–1481. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.2001358>
- Gallotti, Riccardo, Valle, Francesco, Castaldo, Nicola, Sacco, Pierluigi, & De Domenico, Manlio (2020). Assessing the risks of ‘infectemics’ in response to COVID-19 epidemics. *Nature Human Behaviour*, 4(12), 1285–1293. <https://doi.org/10.1038/s41562-020-00994-6>
- Ghersetti, Marina, Ólafsson, Jón Gunnar, & Ólafsdóttir, Sigrún (2023). Watchdogs and government megaphones: The dual democratic roles of the news media during the Covid-19 pandemic in Iceland and Sweden. Teoksessa Bengt Johansson, Øyvind Ihlen, Jenny Lindholm, & Mark Blach-Ørsten (Eds.), *Communicating a pandemic: Crisis management and Covid-19 in the Nordic countries* (s. 217–240). Nordicom. University of Gothenburg. <https://doi.org/10.48335/9789188855688-10>
- Goulbourne, Taylor & Yanovitzky, Itzhak (2021). The communication infrastructure as a social determinant of health: implications for health Policymaking and practice. *The Milbank Quarterly*, 99(1), 24–40. <https://doi.org/10.1111%2F1468-0009.12496>
- Gray, Garry & Jones, Michael D. (2016). A qualitative narrative policy framework? Examining the policy narratives of US campaign finance regulatory reform. *Public Policy and Administration*, 31(3), 193–220. <https://doi.org/10.1177/0952076715623356>
- Harjuniemi, Timo (2023a). Monikriisissä media kalibroi kansalaisen kriisitietoisuutta ja riskinottohalukkuutta. *Tiede ja edistys*, 4/2023. <https://doi.org/10.51809/te.142521>
- Harjuniemi, Timo (2023b). A topic among others—examining the attention dynamics of the COVID-19 pandemic through interviews with Finnish journalists. *Journalism*, 24(12), 2723–2740. <https://doi.org/10.1177/14648849221138431>
- Hjarvard, Stig (2013). *The Mediatization of Culture and Society*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203155363>
- Jacobs, Sandra & Schillemans, Thomas (2015). Media and public accountability: typology and exploration. *Policy & Politics*, 44(1), 23–40. <https://doi.org/10.1332/030557315X14431855320366>
- Jallinoja, Pia & Väliaverronen, Esa (2021). Suomalaisen luottamus instituutioihin ja asiantuntijoihin COVID19-pandemiassa. *Media & viestintä*, 44(1), 1–24. <https://doi.org/10.23983/mv.107298>
- Johansson, Bengt, Hopmann, David Nicolas & Shehata, Adam (2021). When the rally-around-the-flag effect disappears, or: when the COVID-19 pandemic becomes “normalized”. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 31(S1), 321–334. <http://doi.org/10.1080/17457289.2021.1924742>
- Jones, Bryan D. & Baumgartner, Frank R. (2005). *The politics of attention. How government prioritizes problems*. The University of Chicago Press.
- Jones, M. D., & McBeth, M. K. (2010). A narrative policy framework: Clear enough to be wrong?. *Policy Studies Journal*, 38(2), 329–353. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0072.2010.00364.x>
- Jones, Michael. D. McBeth, Mark K. & Shanahan, Elizabeth A., (2014) Introducing the Narrative Policy Framework. Teoksessa Michael D. Jones, Elizabeth Shanahan & Mark K. McBeth (Eds.). *The Science of Stories: Application of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis* (s. 1–26). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137485861_1
- Kangas, Kaisa (2023). Kansanterveysvalistusta ja vaihtoehtoisia tietämystä: Asiantuntijuus Helsingin Sanomien ja Dagens Nyheterin koronakirjoituksissa keväällä 2020. *Yhteiskuntapolitiikka*, 88(4), 345–356. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230914125430>
- Kangas, Kaisa (2024). Journalismi valistajana ja kyseenalaistajana: Koronapolitiikka ja tieteelliset kiistat Helsingin Sanomissa ja Dagens Nyheterissä keväällä 2020. *Media & viestintä*, 47(2), 104–128. <https://doi.org/10.23983/mv.141936>
- Kahn, Kim F. & Kenney, Patrick J. (2002). The slant of the news: How editorial endorsements influence campaign coverage and citizens’ views of candidates. *American Political Science Review*, 96(2), 381–394. <https://doi.org/10.1017/S0003055402000230>
- Kitzinger, Jenny (1999). Researching risk and the media. *Health, Risk & Society*, 1(1), 55–69. <https://doi.org/10.1080/13698579908407007>
- Klemm, Celine, Das, Enny, & Hartmann, Tilo (2019). Changed priorities ahead: Journalists’ shifting role perceptions when covering public health crises. *Journalism*, 20(9), 1223–1241. <https://doi.org/10.1177%2F1464884917692820>
- Klijn, Erik Hans, & Korthagen, Iris (2018). Governance and media attention: a research agenda about how media affect (network) governance processes. *Perspectives on Public Management and Governance*, 1(2), 103–113. <https://doi.org/10.1093/ppmgov/gvx004>
- Korkut, Umut, Mahendran, Kesi, Bucken-Knapp, Gregg & Cox, Robert H. (2015). Discursive Governance: Operationalization

- and Applications. Teoksessa Umut Korkut, Kesi Mahendran, Gregg Bucken-Knapp & Robert H. Cox (toim.). *Discursive Governance in Politics, Policy, and the Public Sphere* (s. 1–11). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137495785_1
- Korpiola, Lilly & Poutanen, Petro (2021). *Korona ja digitaalinen riskiyhteiskunta*. Tammi.
- Korthagen, Iris & Van Meerkerk, Ingmar (2014). The Effects of media and their logic on legitimacy sources within local governance networks: A three-case comparative study. *Local Government Studies*, 40(5), 705–728. <https://doi.org/10.1080/03003930.2013.859139>
- Krogh, Andreas H. & Torfing, Jacob (2020). Legitimacy in Co-creating Governance Networks. Teoksessa Jacob D. Redtorff (Toim.). *Handbook of Business Legitimacy. Responsibility, Ethics and Society*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-14622-1_89
- Ladd, Jonathan M., & Lenz, Gabriel S. (2009). Exploiting a rare communication shift to document the persuasive power of the news media. *American Journal of Political Science*, 53(2), 394–410. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2009.00377.x>
- Langer, Ana Ines & Gruber, Johannes B. (2021). Political agenda setting in the hybrid media system: Why legacy media still matter a great deal. *The International Journal of Press/Politics*, 26(2), 313–340. <https://doi.org/10.1177/1940161220925023>
- Lövenmark, Annica, Stier, Jonas, & Blomberg, Helena (2023). The establishing of subject positions in Swedish news media discourses during the first year of the COVID-19 pandemic. *Media, Culture & Society*, 45(5), 932–948. <https://doi.org/10.1177/01634437221147636>
- Matikainen, Janne, Ojala, Markus, Horowitz, Minna & Jääsaari, Johanna (2020). *Media ja yleisön luottamuksen ulottuvuudet: instituutiot, journalismi ja mediasuhde*. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisusarja. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/319153>
- Mörttinen, Matti (2021). *Valtionevoston ydin kriisitilanteessa. Covid-19-pandemian painee suomalaiselle päätöksenteolle*. Sitra muistio. Tammi 2021. Sitra.
- McCauley, Michael, Minsky, Sara, & Viswanath, Kasisomayajula (2013). The H1N1 pandemic: media frames, stigmatization and coping. *BMC Public Health*, 13(1116), 1–16. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-1116>
- McCombs, Maxwell E., & Shaw, Donald L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187. <https://doi.org/10.1086/267990>
- McQuail, Denis & Deuze, Mark (2020). *McQuail's media and mass communication theory* (7th edition). Sage Publications.
- Media Audit Finland (2023, 9. syyskuuta). *KMT 2023 lehtien lukijamäärät*. Haettu osoitteesta <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2023/09/KMT-2023-lukijamaarat.pdf> 15.5.2024.
- Mäkinen, Maarit (2023). Kansalaisaktivistit vai pandemiankieltäjät? Vaihtoehtoiset äänet journalistisessa mediassa COVID-19-pandemian aikana. *Media & viestintä*, 46(3), 51–67. <https://doi.org/10.23983/mv.137062>
- Niskanen, Ville-Pekka (2023). Instituutioihin kohdistuvan luottamuksen ja koronapandemiaan liittyvien rajoitustoimenpiteiden dynamiikat Suomessa. *Hallinnon Tutkimus*, 42(2), 221–254. <https://doi.org/10.37450/ht.122204>
- Parkkinen, Kati, Timlin, Ulla, & Rautio, Arja (2023). Neljä viestintätäytyä: Paikallislehti Inarilaisen koronaviestintä vuosina 2020–2021. *Media & viestintä*, 46(2), 100–110. <https://doi.org/10.23983/mv.131192>
- Peters, Jon & Pierre, Guy B. (2020). *Governance, Politics and the State* (2nd ed.). Bloomsbury.
- Phillips, Tarryn, Vargas, Carmen, Graham, Melissa, Couch, Danielle, & Gleeson, Deborah (2023). The victims, villains and heroes of 'panic buying': News media attribution of responsibility for COVID-19 stockpiling. *Journal of Sociology*, 59(2), 580–599. <https://doi.org/10.1177/14407833211057310>
- Pierce, Jonathan J., Smith-Walter, Aaron, & Peterson, Holly L. (2014). Research design and the narrative policy framework. Teoksessa Michael D. Jones, Elizabeth Shanahan & Mark K. McBeth (Eds.). *The Science of Stories: Application of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis* (s. 27–44). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137485861_2
- Rhodes, R. A. W. (1997). *Understanding Governance. Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*. Open University Press.
- Scheufele, Dietram A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*, 49(1), 103–122. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x>
- Schillemans, Thomas & Pierre, Jon (2016). Entangling and disentangling governance and the media. *Policy & Politics*, 44(1), 1–8. <http://dx.doi.org/10.1332/147084415X14503518462782>
- Shanahan, Elizabeth A., McBeth, Mark K., Hathaway, Paul L. & Arnell, Ruth J. (2008). Conduit or contributor? The role of media in policy change theory. *Policy Science*, 41, 115–138. <https://doi.org/10.1007/s11077-008-9058-y>

- Shanahan, Elizabeth A., McBeth, Mark K., & Hathaway, Paul L. (2011). Narrative policy framework: The influence of media policy narratives on public opinion. *Politics & Policy*, 39(3), 373–400. <https://doi.org/10.1111/j.1747-1346.2011.00295.x>
- Shanahan, Elizabeth A., Jones, Michael D. & McBeth, Mark K. (2018). How to conduct a Narrative Policy Framework study. *The Social Science Journal*, 55(3), 332–345. <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2017.12.002>
- Shoemaker, Pamela J., Vos, Tim P., Reese, Stephen D. (2009). Journalists as Gatekeepers. Teoksessa Karin Wahl-Jorgensen & Thomas Hanitzsch (Eds.). *The Handbook of Journalism Studies*, (s. 73–87). Routledge.
- Skog, Frida & Lundström, Ragnar (2022). Heroes, victims, and villains in news media narratives about COVID-19. Analysing moralising discourse in Swedish newspaper reporting during the spring of 2020. *Social Science & Medicine*, 294, 114718. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.114718>
- Sørensen, Eva & Torfing, Jacob (2007). Introduction. Governance Network Research: Towards a Second Generation. Teoksessa Eva Sørensen & Jacob Torfing (Eds.). *Theories of Democratic Network Governance*, (s. 1–24). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230625006_1
- Tiihonen, Seppo (2021). Pääministerin nousu kriisihohtajaksi. *Politiikka*, 63(1), 82–93. <https://doi.org/10.37452/politiikka.101734>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uudistettu laitos). Tammi.
- Uutela, Elin & Väliaverronen, Esa (2023). Konsensuksesta kiistoihin: Asiantuntijoiden ja uutismedian yhteistyö koronapandemiassa 2020–2021. *Media & viestintä*, 46(4), 23–44. <https://doi.org/10.23983/mv.125728>
- Yanovitzky, Itzhak & Weber, Matthew S. (2019). News Media as Knowledge Brokers in Public Policymaking Processes. *Communication Theory*, 29(2019), 191–212. <https://doi.org/10.1093/ct/qty023>
- Vaara, Eero, Aranda, Ana M., & Etchanchu, Helen (2024). Discursive legitimization: An integrative theoretical framework and agenda for future research. *Journal of Management*, 01492063241230511. <https://doi.org/10.1177/01492063241230511>
- Vasterman, Peter L., & Ruigrok, Nel (2013). Pandemic alarm in the Dutch media: Media coverage of the 2009 influenza A (H1N1) pandemic and the role of the expert sources. *European Journal of Communication*, 28(4), 436–453. <https://doi.org/10.1177/0267323113486235>
- Van Aelst, Peter (2021). COVID-19 as an Ideal Case for a Rally-around-the-Flag? How Government Communication, Media Coverage and a Polarized Public Sphere Determine Leadership Approvals in Times of Crisis. Teoksessa Peter Van Aelst & Jay G. Blumler (Toim.). *Political Communication in the Time of Coronavirus*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003170051>
- Vai, Benedetta, Cazzetta, Silvia, Ghiglino, Davide, Parenti, Lorenzo, Saibene, Giacomo, Toti, Michelle, Verga, Chiara, Wykowska, Agnieszka & Benedetti, Francesco (2020). Risk perception and media in shaping protective behaviors: insights from the early phase of COVID-19 Italian outbreak. *Frontiers in psychology*, 11, 563426. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.563426>
- White, David Manning (1950). The “gate keeper”: A case study in the selection of news. *Journalism quarterly*, 27(4), 383–390. <https://doi.org/10.1177/107769905002700403>
- Wilkins, Lee (2012). Roles and Goals: Doing Ethics to Avoid Journalistic Disasters. Teoksessa Marty Steffens, Lee Wilkins, Fred Vultee, Esther Thorson, Greeley Kyle, Kent Collins (Eds.). *Reporting Disaster on Deadline. A Handbook for Students and Professionals* (s. 111–124). Routledge.